

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH ORGANLARI VA TASHKILOTLARINING
TIZIMLASHTIRILGAN FAOLIYATI

Mihliyev Aziz

Toshkent amaliy fanlar universiteti

mustaqil tadqiqotchisi

+998977759889

Mihliyev@gmail.com

Annotatsiya: korrupsiyaning oldini olishga doir chora-tadbirlarning qonun hujjatida belgilab berilgan. Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni amalga oshiruvchi va unda ishtirok etuvchi organlar hamda tashkilotlarning belgilab qo'yilgan. Yangi O'zbekiston Yangicha dunyoqarashni fuqarolarimizda shakllatirishda muhim o'rin egallaydi.

Kalit so'zlar: korrupsiya, xavf, Anti-korrupsion, hujjat, qonun, huquqiy ong, huquqiy madaniyat.

Abstract: The legislative document defines measures to prevent corruption. The bodies and organizations implementing and participating in the fight against corruption are determined. New Uzbekistan plays an important role in shaping a new worldview among our citizens.

Keywords: corruption, risk, Anti-corruption, document, law, legal awareness, legal culture.

Абстрактный: Меры по предупреждению коррупции изложены в законодательстве. Определены органы и организации, осуществляющие и участвующие в противодействии коррупции. Новый Узбекистан играет важную роль в формировании нового мировоззрения наших граждан.

Ключевые слова: коррупция, риск, противодействие коррупции, документ, закон, правосознание, правовая культура.

Kirish

O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashning kompleks chora-tadbirlari ishlab chiqildi. Va dunyoda yetakchi o'rinni egallab turibdi. Korrupsiya jamiyatning barcha qatlamlariga kirib, mamlakatga tuzatib bo'lmaydigan zarar yetkazmoqda. Ushbu hodisa kecha paydo bo'lmagan va jiddiy xavf tug'diradi. 2017-yil 3-yanvarda "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuninining qabul qilinishi - bu sohada yangi bir sahifani ochib berdi. Ushbu qonun hujjati quyidagi o'ziga xos xususiyatlarga ega" Birinchidan, unda Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni amalga oshiruvchi va unda ishtirok etuvchi organlar hamda tashkilotlarning belgilab qo'yilganligi bo'lib, bu sohada tizimli ishlar olib borishi Anti-korrupsion ishlarning tizim sifatida tashkil qilinishiga yordam beradi. Ikkinchidan, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish masalasiga qonun hujjati doirasida alohida to'xtalgani va uni tashkil qilishning omillari, amalga oshirish mexanizmlarining belgilanganligimuhim xususiyatlardan biri bo'ldi. Uchinchidan, korrupsiyaning oldini olishga doir chora-tadbirlarning qonun hujjatida belgilab berilganligi xususiyati bo'lib, bu belgilangan chora-tadbirlar, nafaqat korrupsiyaga qarshi qonunchilik va jazo choralari bilan kurashni, balki uni oldini olish, buning uchun esa fuqaroning huquqiy ongini va madaniyati yuksaltirish bilan birga, jamiyatda korrupsiyasiz hayotni tashkil qilish uchun barcha shartsharoitni yaratish omiliga keng to'xtab o'tilgan. To'rtinchidan, Korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni aniqlash, ularga chek qo'yish, javobgarlikning muqarrarligi

xususiyati bo'lib, bu huquqiy demokratik jamiyat tizimining eng asosiy elementi bo'lgan qonunlarning imperative xususiyatlarini, va qilingan qilmish uchun jazoning albatta berilishi, bu borada qonunni qo'llash amaliyotini amalga oshirish haqida turli tamoyillar va harakatlarning o'ziga xos xususiyatlari haqida to'xtab o'tilgan. Umuman olganda, bu qonun bugungi kunda oldimizga qo'ygan eng ezgu maqsadlarimiz, milliy g'oyamizda ifoda qilayotgan Yangi O'zbekiston Yangicha dunyoqarashni fuqarolarimizda shakllatirishda muhim o'rin egallaydi.

Agar e'tibor qaratadigan bo'lsak rivojlanmagan yoki endi rivojlanayotgan mamlakatlar ijtimoiy hayotida korrupsion holatlarni ko'proq uchratish mumkin. Darhaqiqat, rivojlangan bozor iqtisodiyotiga va huquqiy madaniyati rivojlangan jamiyatga ega mamlakatlarda korrupsiya darajasi pastroq va ular davlat hokimiyatining parchalanishini yaqqol namoyish etadigan "quyi" yoki ichki korrupsiya darajasiga ega. Shu sabab korrupsiya bilan bog'liq holatlarni kamaytirishda davlat institutlari eng avvalo faol fuqarolik pozitsiyasiga ega aholi qatlamini shakllantirishi va ularga suyanishi kerak. Bu borada davlatimiz rahbari fikr bildirar ekanlar "Davlat va jamiyat rivojiga, xalqning adolatga bo'lgan ishonchiga jiddiy putur etkazadigan xavf – korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi keskin kurashish borasida ham aniq choralar ko'rilganini alohida ta'kidlash lozim", - deydi. Bugungi taraqqiy topayotgan jamiyatning alohida xususiyati shundan iboratki, davlat tashkilotlari va unda yashovchi xalq o'rtasida o'zaro begonalashish kuzatilmoqda, bu albatta jamiyat va jamoat tashkilotlari o'rtasida o'zaro aloqaning yo'qligidir.

Davlat organlarining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi roli juda muhim. Ularning faoliyatini samarali tarzda olib borish va korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali davlatning ishonchliligi va samaradorligini oshirish mumkin. Davlat organlari korrupsiyaga qarshi kurashishda qanday faoliyatlarni olib borishi mumkinligini quyida ko'rib chiqamiz:

1. Qonuniy asoslarni yarating

- korrupsiyaga qarshi kuchli qonuniy baza yaratish. Bunga qamoq jazosi, moliyaviy jarimalar va boshqa jazo choralari o'z ichiga olgan qonunlarni ishlab chiqish va amalga oshirish kiradi.

- maxsus strategiyalar va dasturlar ishlab chiqish, masalan, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha milliy strategiya.

2. Faoliyatni ochiqlash va shaffoflikni ta'minlash

- davlat organlari tomonidan chiqarilgan qarorlar, moliyaviy hisobotlar, tender natijalari kabi ma'lumotlarni ochiq va erkin kirish imkoniyati bilan ta'minlash.

- elektron tizimlar va onlayn platformalar orqali davlat organlari faoliyatini avtomatlashtirish va monitoring qilish.

3. Jamoatchilik nazorati

- Fuqarolar va jamoat tashkilotlarini korrupsiyaga qarshi kurashda faol ishtirok etishga jalb qilish.

- mustaqil tekshiruv va nazorat tashkilotlarini (masalan, korrupsiyaga qarshi kurashuvchi komissiyalar) tuzish va ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash.

4. Trening va ta'lim

- davlat organlari xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurash, etik va qonuniy masalalar bo'yicha muntazam ravishda o'qitish va treninglar o'tkazish.

- fuqarolarni korrupsiyaning oqibatlarini, huquqlari va majburiyatlarini haqida xabardor qilish.

5. Ichki nazorat va monitoring

- davlat organlari ichida korrupsiyani aniqlash va oldini olish uchun ichki nazorat mexanizmlarini joriy etish.

- mustaqil audit va tekshiruvlarni o'tkazish, korrupsiyaviy holatlar aniqlansa, ularga qarshi tegishli choralar ko'rish.

6. Qonunbuzarliklarni Jazolash

- korrupsiyaga aloqador bo'lgan shaxslarni jazolash tizimini kuchaytirish, shu jumladan, qamoq jazosi, moliyaviy jarimalar va lavozimdan bo'shatish.

- korrupsiyaviy holatlar va ularga tegishli jazolar haqida jamoatchilikni xabardor qilish.

7. Xalqaro hamkorlik

- xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha xalqaro shartnomalar va bitimlarni amalga oshirish.

- boshqa davlatlarning korrupsiyaga qarshi kurashish tajribasini o'rganish va moslashtirish.

8. Korrupsiyaviy harakatlarga qarshi chora-tadbirlar

- har bir davlat organida korrupsiyaga qarshi aniq qoidalar va tartiblarni ishlab chiqish.

- tashqi tashkilotlar tomonidan davlat organlarining faoliyatini tekshirish va baholash.

Xulosa

Davlat organlarining korrupsiyaga qarshi kurashishdagi faoliyati ularning umumiy samaradorligi va ishonchligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Korrupsiyaga qarshi kurash to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi qonuni.(2019) O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 1-son, 2-modda; Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 16.01.2019-y., 03/19/516/2484-son; 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son, 2019-y., 2-son, 47-modda)

2. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. –Тошкент: Ўзбекистон, 2019. 65-бет.

3. Zarifjon Teshaboyev "Korrupsiya va uning oldini olish: O'zbekiston tajribasi". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Yuridik Akademiyasi nashriyoti, 2015.

4. Shokhrukh Xolmatov "Davlat boshqaruvidagi korrupsiya va unga qarshi kurash strategiyalari". Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Boshqaruv Akademiyasi, 2021.

5. Xolmatov Rustam "O'zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashishda innovatsion yondashuvlar va texnologiyalar" desser... 2020.

6. Yusupov Jasurbek. "Huquqiy nazorat va jamiyatdagi korrupsiyaga qarshi kurash". Tashkent: Yuridik axborot markazi, 2018.

7. Yusupov Shokhruxh “Korrupsiyaga qarshi kurashishda iqtisodiy va boshqaruv tamoyillari: O‘zbekiston tajribasi” desser...2018.
8. Я.И. Кузьминов. Тезисы о коррупции Государственный. университет высшая школа экономики. – Москва: [б. и.]. 2000. – 38 с.
9. Yu.Yu.Isomiddinov “Коррупциянинг давлат ва жамият бошқаруви барқарорлигига та’сирини камайтириш механизмлари” (ижтимоий-фалсафий таҳлил) дисс.2021 й 30-бет.